

การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษา

The Development of Administration Model for
Learner Development Activities for Social and
Public Interest of Mathayomsuksa Students

ปิยวัชร สุทธิวนิช*, สมชาย เทพแสง, สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์
และ จันทรศม์ ภูติอริยวัฒน์

Piyawat Suttivanich*, Somchai Thepsaeng, Somboon Burasiriluk
and Jantarat Phutiriyawat

คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand.

*Corresponding Author. Email: piyavajira@hotmail.com

Doi : 10.14456/jmcpupeace.2016.59

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยดำเนินการวิจัย 3 ตอน คือ 1) การศึกษาสภาพและปัญหา โดยการสังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2) สร้างรูปแบบและตรวจสอบ โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และ 3) การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จำนวน 186 คน ได้มาจากการสุ่ม 2 ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงเน้นการแข่งขันและการเลี้ยงดูของพ่อแม่ส่งผลให้นักเรียนมุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ส่วนกระบวนการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์มีทั้งแบ่งตามลักษณะสถานที่ทำกิจกรรมและผู้จัดการกิจกรรม ส่วนปัญหาที่พบเกิดจากผู้ปกครอง นักเรียน ครู และระบบการจัดการของสถานศึกษา 2. รูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) สภาพแวดล้อม 3) เทคโนโลยี 4) โครงสร้าง 5) การปฏิบัติกิจกรรม 6) การตัดสินใจ 7) กิจกรรม และ 8) ผลการดำเนินกิจกรรม 3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, กิจกรรมด้านสังคมและสาธารณประโยชน์

Abstract

The purposes of this research were to develop an administration model for learner development activities to develop the public and social interest of Mathayomsuksa students. This study was divided into three steps; 1) To study the condition and problems through an analysis of the texts and interviews with experts; 2) To create a trial model through group discussion with ten experienced experts; 3) The approved model was methodologically evaluated in terms of the possibility of the model included administrators, the head of students development activity and teachers in charge of activities for social and public interest. There were a total of one hundred and eighty six participants in this study selected by two stage random sampling as follows; stratified random sampling by using strata and simple random sampling. The tools used in this research were percentage, mean standard deviation and one sample t-test

The research findings revealed the following:

1) The change in terms of the social focus on competition and the treatment of children affecting the students and aimed at personal rather than public gain. They were divided by the place, the nature of activity and organization of activities in the process of the administration of learner development activities promoting social and public interest. The findings indirected that these problems were caused by parents, teachers, students and school management systems.

2) The suggested model consists of eight factors, namely principle of activity arrangement, environment, technology, structure, process of activity arrangement, decision making, activity and result of activity.

3) The evaluative results showed that the administration model for learner development activities to promote social and public interest of Mathayomsuksa students had the practical possibility of a high level at the .001 level of significance in every factor.

Keywords: Model development, Administration for learner development activities, Activities to increase the social and public interest

บทนำ

สังคมไทยต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดวิจรรณญาณ รู้จักแยกแยะได้ว่าอะไรเหมาะสม ไม่เหมาะสม เป็นเบื้องต้น เข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม สื่อสารและสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างมั่นใจ และพร้อมใช้ชีวิตอย่างรับผิดชอบ มีคุณธรรม ไม่เอาัดเอาเปรียบคนอื่นในสังคมไทย และสังคมโลก (Sinlaratana, 2014 : 27) มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะคิดจะทำอะไร จะต้องมีความรับผิดชอบต่อซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม สถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งปัจจุบันแนวทางปฏิบัตินี้ได้รับการยอมรับไปทั่วโลกว่าเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้สถานศึกษายึดถือจนประสบความสำเร็จ (Gardner, 2007:29) ได้แสดงทัศนะหน้าที่ของสถานศึกษาในเรื่องนี้ว่า การศึกษาในแบบโรงเรียนมักมุ่งเน้นทักษะและนวัตกรรมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในเรื่องจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นเรื่องเสริมเพียงเล็กน้อย จึงกลายเป็นว่าโรงเรียนละเลยและไม่ไตร่ตรองถึงวิธีการที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ใส่ใจต่อตนเองและเพื่อประโยชน์สังคมส่วนรวมด้วย ได้มีนักวิชาการแสดงทัศนะถึงแนวโน้มสำหรับโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ว่าจะเน้นการเรียนรู้เชิงบริการมากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมบริการชุมชน(Nair, 2007 : online) เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ร่วมคิด ร่วมทำ เริ่มจากบางเรื่อง หลากๆ เรื่อง จนกระทั่งเป็นวัฒนธรรมขององค์กร (Pannasil et al., 2015 : 159)

สาระสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ มีความสอดคล้องในเรื่องการให้ความสำคัญต่อการทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์อย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน จึงควรมีการนำแนวคิดนี้เข้ามาบริหารจัดการ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นต้นแบบ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม โดยตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยสถานศึกษาต้องแสดงออกให้สังคมรู้ว่ามีความมุ่งมั่นทำในสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและประเทศชาติตลอดไป สมดังกระแสพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา ครู และอาจารย์ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ความตอนหนึ่งว่า ... “คนไทยทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด มีศาสนาใดมีอาชีพใด ย่อมช่วยกันอุ้มชาติบ้านเมือง คือส่วนรวมให้อยู่ได้... เพราะการรู้จักทำหน้าที่และความรับผิดชอบต่อฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคมจะช่วยทำให้บ้านเมืองสงบสุขและเข้มแข็ง” แต่เนื่องด้วยบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นตัวเร่งให้นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติอยู่ในภาวะการแข่งขันสูงตลอดเวลา ซึ่งเป็นช่องทางให้เกิดการเอาัดเอาเปรียบและแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองมากกว่า

คำนึงถึงส่วนรวม เมื่อสังคมมีสภาพเช่นนี้ สถานศึกษาจะต้องนำครูและนักเรียนกลับมาย้อนมอง และทบทวนว่าเหตุใดจึงเกิดสภาพเช่นนั้น และทำอย่างไรนักเรียนจึงจะเกิดการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่ดีตามที่สังคมต้องการ มีกระบวนการแก้ปัญหา มีความใส่ใจการศึกษาของผู้เรียน โดยการช่วยให้ผู้เรียนค้นให้พบในสิ่งที่รักและใช้ศักยภาพที่มีได้อย่างเต็มที่ (Beamukda, 2015 : 134)

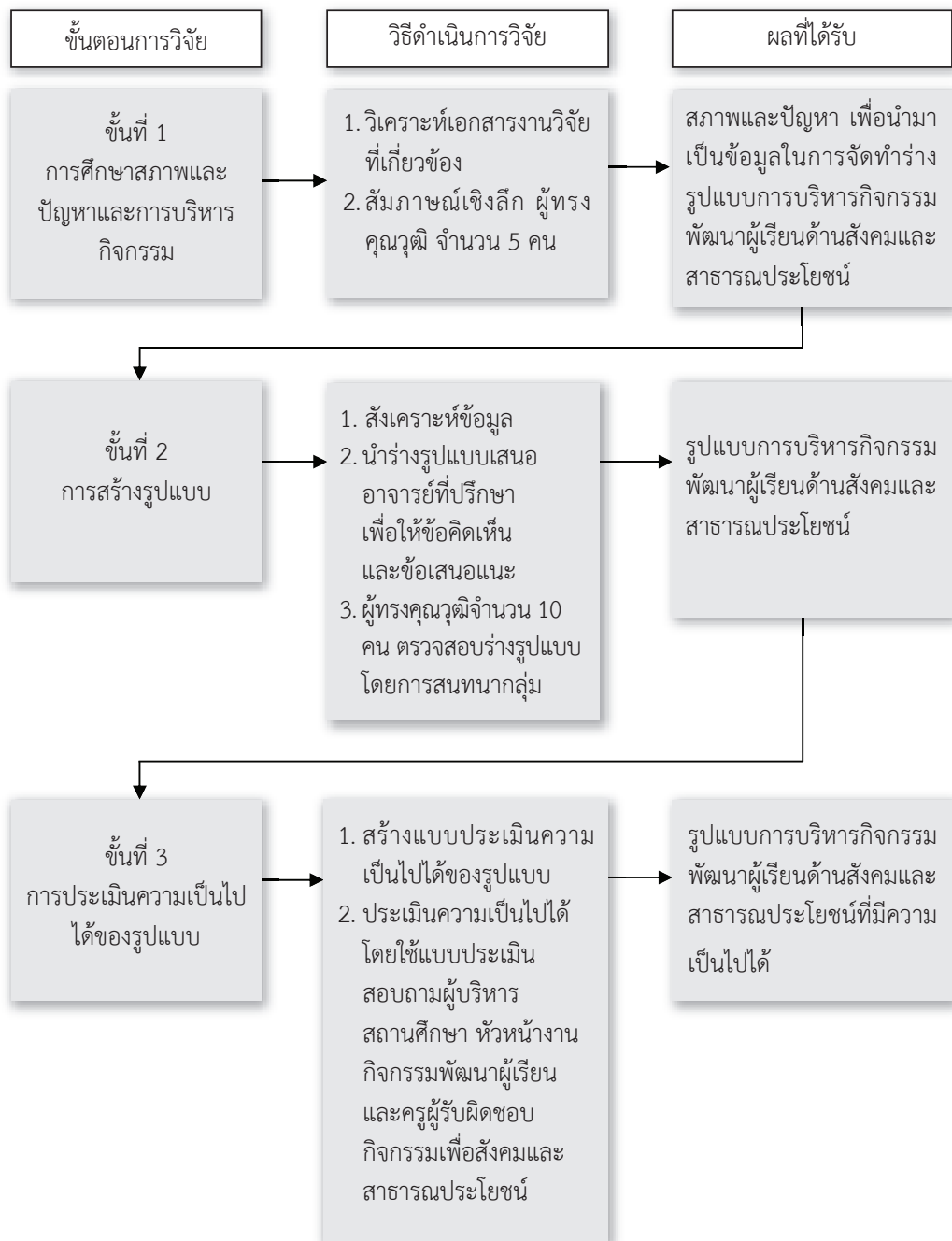
ด้วยเหตุผลดังกล่าว การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ และเป็นประชาคมอาเซียนที่มีคุณภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะชีวิตและการทำงานที่กล่าวถึงการรู้จักหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอน สามารถอธิบายได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

จากแผนภูมิสามารถอธิบายโดยสังเขปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและ
สาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและ
สาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้าน สังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และการสังเคราะห์เอกสารทำให้ทราบถึง
สภาพของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ สรุปได้ดังนี้

สภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลง เน้นการแข่งขัน และการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ส่งผลให้
นักเรียน มุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ส่วนกระบวนการบริหารกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ มีทั้งแบ่งตามลักษณะสถานที่ทำกิจกรรม และผู้
จัดกิจกรรม ส่วนปัญหาที่พบ เกิดจาก ผู้ปกครอง นักเรียน ครู และระบบการจัดการของสถาน
ศึกษา ส่วนปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษา สรุปได้ดังนี้ นักเรียนขาดทักษะ การดำรงชีวิต ขาดความรับผิดชอบ
ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ทำอะไรไม่เป็น ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ มีความอดทนน้อย ต้อง
พึ่งพาอาศัยคนอื่นตลอดเวลา นอกจากนี้นักเรียนที่มุ่งแข่งขัน มุ่งความสำเร็จและผลประโยชน์
ต่อตนเอง มักจะลืมนึกถึงผลกระทบที่มีต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็
จะมีปัญหาการทำงานต่อไป ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและ
สาธารณประโยชน์ ผู้ปกครอง นักเรียนเรียนดี ไม่ค่อยให้ความสนใจ บอกว่ากิจกรรมนี้ทำให้
เสียเวลา นอกจากนี้ผู้ปกครองยังช่วยนักเรียนทำแฟ้มผลงาน ทำให้ผิดวัตถุประสงค์การทำ
กิจกรรมร่วมกันของนักเรียน นักเรียนไม่ได้ตั้งใจทำกิจกรรม ทำแค่เพื่อให้ผ่าน เพื่อจบหลักสูตร
นักเรียนยังไม่เกิดความตระหนักในความรับผิดชอบต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และขาดความ
อดทน ครุยังขาดความตระหนักในการเป็นครูที่ปรึกษา เนื่องจากกิจกรรมนี้ไม่มีคะแนน เพียง
แต่มีการประเมิน ผ่าน / ไม่ผ่าน สถานศึกษาจะต้องมีแนวปฏิบัติกิจกรรมนี้ให้ชัดเจน และควร

ส่งเสริมให้มีความสำคัญ การประเมินผล มุ่งที่แฟ้มผลงานมากกว่าการสร้างคะแนนให้เกิดขึ้นในชีวิตจริง

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากนั้นได้จัดการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ผลที่ได้คือรูปแบบที่ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจน เป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง เป็นกิจกรรมที่บูรณาการกับ 8 กลุ่มสาระ ควบคู่กับการเรียนการสอนเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร ตอบสนองความต้องการของชุมชนสอดแทรกในชีวิตประจำวันทุกกิจกรรม กิจกรรมที่นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง สอดคล้องกับการพัฒนาตามธรรมชาติ และความแตกต่างของบุคคล เป็นกิจกรรมที่นอกเหนือการเรียนปกติ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรมสู่สาธารณชน

2. สภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดเตรียมความพร้อมของสถานที่ห้องประชุมสื่ออุปกรณ์และงบประมาณ การจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อจัดสภาพแวดล้อมทางบ้านอย่างเหมาะสม จัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย ส่งเสริมให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งตรวจและประเมินสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์

3. เทคโนโลยี หมายถึง การจัดเตรียมความพร้อมของเทคโนโลยีอย่างครบถ้วน นำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งเสริมให้ครู และนักเรียนเลือกและใช้เทคโนโลยีประกอบกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีแก่ครูและนักเรียนประเมินการใช้เทคโนโลยีโดยเน้นประโยชน์ที่ได้รับอย่างความคุ้มค่าปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องตลอดจนเตรียมความพร้อมของงบประมาณเพื่อจัดซื้อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์

4. โครงสร้าง หมายถึง การจัดโครงสร้างแบบกระจายอำนาจเพื่อให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์สามารถดำเนินตามนโยบายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบการจัดกิจกรรมจัดทำคู่มือหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมพรรณนาหน้าที่ของคณะกรรมการในการจัดกิจกรรม มอบหมายให้

บุคลากรกำกับติดตามการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามกรอบของเวลารวมทั้งประสานงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ให้เป็นไปอย่างราบรื่น

5. การปฏิบัติกิจกรรม หมายถึง การสรรหาผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสม สร้างแรงจูงใจ แก่นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สำรวจ สภาพปัจจุบันและปัญหาในโรงเรียน/ชุมชน/เครือข่าย เพื่อนำมาวางแผน วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์โครงการที่จะดำเนินการ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ มีออกแบบและวางแผนกิจกรรมเพื่อพัฒนาโครงการให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงมีความสมดุลระหว่างการคิดและการปฏิบัติ โดยมีการสะท้อนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ มีการประเมินและรายงานผลการจัดกิจกรรมตามสภาพจริงและสะท้อนผลการประเมินสู่ผู้เรียน รวมทั้งมีการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน ตลอดจนฉลองความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจและประทับใจ

6. การตัดสินใจ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้านเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมพิจารณาข้อมูลและแสวงหาทางเลือกหลายๆทางเลือก และตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายหรือแก้ปัญหาให้สำเร็จ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมค้นหาวิธีการและเครื่องมือเพื่อช่วยในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ทบทวนการตัดสินใจอย่างรัดกุมรอบคอบเพื่อตอบสนองนักเรียนประเมินผลการตัดสินใจในเรื่องที่ได้สั่งการไปแล้ว เพื่อนำผลมาปรับปรุงให้เกิดประสิทธิผลครั้งต่อไป รวมทั้งตัดสินใจด้วยเหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ความรู้สึก

7. กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมโดยมีการปฏิบัติตนในการทำความสะอาดที่สาธารณะ การให้กำลังใจทหาร การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษาสาธารณสมบัติและโบราณสถานของชาติ การอ่านหนังสือสำหรับผู้พิการทางสายตา การส่งเสริมการท่องเที่ยว (ยุวมัคคุเทศก์) การจัดการขยะ การจัดสอนเตรียมสอบให้รุ่นน้อง การดูแลช่วยเหลือคนชราและคนพิการ การช่วยขายสินค้าเพื่อองค์กรการกุศล การช่วยพัฒนาชุมชน การทำงานในท้องสมุด การทำงานอาสาสมัครในโรงพยาบาล

8. ผลการดำเนินกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

ผู้เรียนมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้เรียนเห็นคุณค่าวัฒนธรรมและพร้อมใช้ชีวิตอย่างรับผิดชอบต่อผู้อื่น ผู้เรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่น มองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ผู้เรียนมุ่งพัฒนาตนเองในฐานะพลเมืองไทยและพลเมือง

โลก โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งดีงาม ฝึกทำงาน การให้บริการต่างๆ ด้วยความเสียสละอดทน ผู้เรียนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พร้อมช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะในการคิดอย่างเป็นระบบและรอบด้าน ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะด้านทักษะการดำรงชีวิต มีความเข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เห็นคุณค่าของตนเอง พร้อมและมุ่งมั่นพัฒนาสิ่งรอบตัวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะในการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ไม่ก่อปัญหา สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น และลงมือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะในการสื่อสารกับคนอื่นอย่างมั่นใจ ผู้เรียนมีความสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และทำประโยชน์แก่ส่วนรวม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้เรียนมีการยอมรับนับถือตนเอง

3. ผลการประเมิน

ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จำนวน 152 คน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 81.72 มีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกองค์ประกอบ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลจากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

สังคมต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดและใช้ชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบเข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมสื่อสารสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างมั่นใจ ไม่เอาตัวเอียงเปรียบผู้อื่น สถานศึกษาต้องไม่ละเลยการปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ รวมทั้งแนวนโยบายของโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น เน้นการเรียนรู้เชิงบริการ สังคมชุมชน นอกจากนี้บริบทของสังคมไทยยังเป็นตัวเร่งให้เกิดการแข่งขันสูงส่งผลให้เกิดการ

เอารัดเอาเปรียบและแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจะต้องนำครูและนักเรียนกลับมาย้อนและทบทวนว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดสภาพเช่นนั้น และทำอย่างไรนักเรียนจึงจะเกิดการพัฒนาดตนเองให้มีคุณลักษณะที่สังคมต้องการ สอดคล้องกับหลักพื้นฐานของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง คือ การพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีนั้นไม่ได้เกิดจากการฟังบรรยาย หากต้องใช้กิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ (Thewanarumitkun, 2012 : 66) และพัฒนานักเรียนไปให้ถึงระบบคิดมากกว่าให้ทำกิจกรรมโดยปราศจากความคิด การสอนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบแก่เยาวชนด้วยการจัดกิจกรรมจะช่วยสนับสนุนในแง่การเรียนรู้เนื้อหาสาระ การตัดสินใจ และการกระทำที่เกี่ยวข้องกับองค์การทางสังคมอย่างแท้จริง เพื่อสร้างคนของเราให้มีคุณค่ากับสังคมอย่างแท้จริงให้เป็นสังคมของคนมีคุณภาพและความรับผิดชอบ เสียสละ และมีจิตสาธารณะอันเป็นที่มาของความไม่สงบสุขในโลกปัจจุบัน (Sinlaratana, 2014 : 29; Bunsombat, 2012 : 9-53; Wongyai, 2012a : 235-236)

2. การสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การสร้างรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียน ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) สภาพแวดล้อม 3) เทคโนโลยี 4) โครงสร้าง 5) การปฏิบัติกิจกรรม 6) การตัดสินใจ 7) กิจกรรม และ 8) ผลการดำเนินกิจกรรม เป็นรูปแบบที่นำเสนอเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ของนักเรียนที่จะต้องอาศัยกระบวนการหลายอย่างที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ เพราะว่าการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายกิจกรรมชัดเจน เป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง และเริ่มจากสิ่งใกล้ตัว และมีการบูรณาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและรู้สึกสนุกกับการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (Sutthirat, 2010 : 74; Suphaleot, 2009 : 150)

นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี โครงสร้าง หรือ การปฏิบัติกิจกรรม เป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เพราะว่า การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง โดยมุ่งไปที่ผู้เรียน การสร้างสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จะต้องพัฒนาเฉพาะในองค์กรวม หรือในภาพรวม พัฒนาทั้งโรงเรียนไม่ใช่พัฒนาเฉพาะนักเรียนบางคน หรือเฉพาะห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง การจัดสภาพบรรยากาศเพื่อการเรียนรู้ให้ครบถ้วนพร้อมเพรียงจะต้องมีการวางแผน

การเตรียมการทั้งด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีอย่างครบถ้วน รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้คำแนะนำ มีคู่มือการปฏิบัติงานต่างๆ ขณะเดียวกันมีการตกแต่งภูมิทัศน์ให้สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย และจะต้องมีการวางแผนการจัดองค์การ การทำการกำกับติดตามประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Watha and Buasuwan, 2012: 119; Wisalaphon, 2009: 206; Thepsaeng, S. et al., 2009 : 132) ฉะนั้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องยึดแนวทางการเรียนรู้ 4 แบบ ที่เป็นการเรียนรู้เพื่อชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงมุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ได้แก่ 1) การเรียนเพื่อรู้ 2) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง 3) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น 4) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Wongyai, 2012b : 511 – 512) ในขณะเดียวกันผู้เรียนก็สามารถเรียนรู้และมีโอกาสทบทวนความรู้ได้มากยิ่งขึ้น เลือกที่จะเรียนได้เร็วหรือช้าตามความสามารถและความสนใจของตนเอง (Thongkhao, 2007 : 107-108) มีความสอดคล้องกับแนวคิดพลเมืองตื่นรู้ ที่ผู้มีความห่วงใยต่อสภาพสังคมและมีจิตสาธารณะที่ต้องการนำพลังความคิด ความสามารถ รวมทั้งร่างกาย แรงใจของตนมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหา และหาแนวทางสร้างสรรค์เรื่องดีๆ ให้เกิดขึ้นกับชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างมีพลัง เกิดเป็นความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเอง และเป็นแรงผลักดันให้เกิดเป็นผู้นำทางสังคมที่สามารถคิดเพื่อส่วนรวม (Thongsa-at, 2015 : 118)

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ หลักการ ผลการดำเนินกิจกรรม สภาพแวดล้อม โครงสร้าง การตัดสินใจ การปฏิบัติกิจกรรม กิจกรรม และเทคโนโลยี

การที่ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกิดจากกระบวนการสร้างและพัฒนารูปแบบจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อพิจารณาตามรายองค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 หลักการมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะถ้าหลักของการจัดมีความชัดเจนแล้วก็สามารถทำให้การบริหารจัดการในด้านอื่นๆ มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน ส่วนองค์ประกอบที่ 3 เทคโนโลยี มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก แต่มี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อในองค์ประกอบนี้รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ โรงเรียนเตรียมความพร้อมของงบประมาณเพื่อจัดซื้อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ขึ้นอยู่กับการจัดสรรงบประมาณตามสายงานของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

รูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถนำผลไปใช้ในการกำหนดนโยบายการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมด้านสังคมและสาธารณประโยชน์สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนให้คำปรึกษานักเรียนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ตามบริบทของโรงเรียน เนื่องจากกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ต้องอาศัยการปลูกฝังทัศนคติตั้งแต่เด็ก จึงควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์จากมุมมองของผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ในสถานศึกษาเอกชน เพื่อจะได้ข้อมูลที่หลากหลายและรอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ต้องอาศัยการปลูกฝังทัศนคติตั้งแต่เด็ก จึงควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์จากมุมมองของผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ในสถานศึกษาเอกชน เพื่อจะได้ข้อมูลที่หลากหลายและรอบด้าน

References

- Beamukda, P. (2015). The Innovative Design Education System Sustainability by The Principles of Buddhism : A Case Study Concept and Vision of Steve Jobs. **Journal of MCU Peace Studies**. 3(2), 133-145.
- Bunsombat, S. (2012). Unit 9: Curriculum of Social Science in **the Corse of Social Science Unit 9**, pp. 1 – 59. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Gardner, Howard. (2007). **5 Minds for the Future**. Massachusetts : Harvard Business School.
- Nair. (2007). **Schools for the 21st century: Are you ready?**. Retrieved 21 May, 2014, from <http://drsaraheaton.wordpress.com/2010/12/02/ten-trends-in21st-century-learning/>.
- Paitoon Sinlaratana. (2014). **21st century skills requires stepping from the trap of the West**. Bangkok: Dhurakij Pundit University.
- Pannasil, P. et al. (2015). The Role of Local Executive in the 21st Century. **Journal of MCU Peace Studies**. 3(2), 146-161.
- Suphaleot, P. (2009). Learner Development in **Teacher Profession Encyclopedia to Honor His Majesty the King for the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 80th Anniversary**, pp. 149-152, Bangkok: Office of Permanent Secretary of the Teacher Council of Thailand.
- Sutthirat, C. (2010). **Management of New Learning**. Nonthaburi: Sahamit Printing.
- Thepsaeng, S. et al. (2009). **Modern Administration: Key to Excellence**. Nonthaburi: Great Education.
- Thewanarumitkun, P. (2012). **Education to Build Citizens**. Bangkok: Nanmee Books Publication.

- Thongkhao, K. (2007). Learning through Electronics Media in **Teacher Profession Encyclopedia to Honor His Majesty the King for the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 80th Anniversary**, pp. 107 – 110, Bangkok: Office of Permanent Secretary of the Teacher Council of Thailand.
- Thongsa-at, A. (2015). **Voice of Citizen to Country Reform**. Bangkok: Plan Printing.
- Watha, C. and Buasuwan, P. (2012). School Management towards Excellence in **Teacher Profession Encyclopedia to Honor His Majesty the King for the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 84th Anniversary on 5th December 2011**, pp. 119 – 124, Bangkok: Office of Permanent Secretary of the Teacher Council of Thailand.
- Wisalaphon, S. (2009). Learning Communities in **Teacher Profession Encyclopedia to Honor His Majesty the King for the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 80th Anniversary**, pp. 205 – 210, Bangkok: Office of Permanent Secretary of the Teacher Council of Thailand.
- Wongyai, W. (2012a). Volunteer in **Teacher Profession Encyclopedia to Honor His Majesty the King for the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 84th Anniversary on 5th December 2011**. Bangkok: Office of Permanent Secretary of the Teacher Council of Thailand.
- Wongyai, W. (2012b). Four Major Pillars of Learning in **Teacher Profession Encyclopedia to Honor His Majesty the King for the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 84th Anniversary on 5th December 2011**, pp. 511 – 515, Bangkok: Office of Permanent Secretary of the Teacher Council of Thailand.